

MALTA

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
PHILIP SCIBERRAS**

Seduta tat-28 ta' Mejju, 2003

Citazzjoni Numru. 30/1994/2

**Dr. Simon Micallef Stafrace bhala rapprezentant tas-
socjeta` Formosa & Camilleri Ltd. u din bhala agenti
Malta tas-socjeta` assiguratrici estera Guardian
Royal Exchange Assurance plc *proprio* u kif
surrogata fid-drittijiet ta' l-assigurat taghha E. J. Meli
Limited**

Vs

**John Ripard u Paul Ripard ghan-nom u in
rapprezentanza tas-socjeta` John Ripard & Son
Limited operaturi ta' Bonded store Marsa, u l-istess
John Ripard u Paul Ripard ghan-nom u in
rapprezentanza tas-socjeta` John Ripard & Son
Limited agenti Malta ta' Transtainer Lines
armaturi/proprietarji tal-bastiment China Sea**

Il-Qorti;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat l-att tac-citazzjoni li bih l-attur *nomine* premissi d-dikjarazzjonijiet necessarji u moghtija l-provvedimenti opportuni;

Premess illi is-socjeta` E. J. Meli Ltd. importat gewwa Malta fuq il-vapur "China Sea" konsenja ta' *sewing machines* li waslu Malta fit-12 ta' Ottubru 1992 u inhattet f'idejn is-socjeta` konvenuta fil-*bonded store* taghha;

Premess illi din il-merkanzija giet ikkonsenjata lill-assigurat ta' l-attur bin-nuqqasijiet elenkati fid-Dok. A;

Premess illi ai termini tal-polza ta' assigurazzjoni bejn l-attur *nomine* u l-assigurat tieghu hu kellu jindenizza lill-assigurat tieghu tal-hsarat u danni li gew lilu kawzati u b'hekk issa hu gie surrogat fid-drittijiet ta' l-istess assigurat;

Premess illi l-attur *nomine* jlkkwantifika dawn in-nuqqasijiet riportati fil-merkanzija ta' l-assigurat tieghu fl-ammont ta' sitt mija u zewg liri u hamsin centezmu (Lm602.50,0) li magghom jizdied l-ammont ta' hamsa u ghoxrin lira (Lm 5) bhala *survey fee* ghalhekk danni totali sofferti mill-attur *nomine* fl-ammont ta' sitt mija u sebgha u ghoxrin lira u hamsin centezmu (Lm627.50,0);

Premess illi l-konvenuti *nomine* f'wahda jew ohra tal-kwalitajiet indikati huma responsabbli ghal dawn id-danni;

Talab ghalhekk l-attur *nomine* li din l-Onrabbli Qorti sabiex:-

1. Tiddikjara lill-konvenuti *nomine* f'wahda jew l-ohra tal-kwalitajiet indikati responsabbli ghad-danni kagjonati fil-merkanzija ta' l-assigurat ta' l-attur *nomine* li ghalihom ghamel tajjeb l-attur *nomine*;
2. Tillikwida id-danni sofferti mill-attur *nomine* fis-somma ta' Lm627.50.0;

Kopja Informali ta' Sentenza

3. Tikkundanna lill-konvenuti *nomine* f'wahda jew l-ohra tal-kwalitajiet indikati jhallsu lill-attur *nomine* is-somma ta' Lm627.50 0 bhala danni sofferti mill-attur *nomine* li ghalihom huma responsabbli l-konvenuti *nomine* f'wahda jew l-ohra tal-kwalitajiet indikati;

Bl-ispejjez u interessi legali mid-data tal-pagament indikat fis-surroga fic-cirkostanzi u minhabba l-obbligi hawn fuq premessi, kontra il—konvenuti *nomine*;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess attur *nomine* u l-lista tax-xhieda minnu indikati flimkien ma' l-elenku tad-dokumenti esebiti;

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut John Ripard ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta` John Ripard & Son Limited agenti Malta ta' Transtainer Lines armaturi/proprietarji tal-bastiment "China Sea", illi fiha huwa eccepixxa:-

1. Illi t-talbiet attrici huma infondati fil-fatt u fid-dritt u s-socjeta` konvenuta ghandha tigi liberata mill-osservanza tal-gudizzju billi Transtainer Lines mhumiex armaturi/proprietarji tal-bastiment "China Sea";

2. Minghajr pregudizzju ghal fuq espost il-konvenut *nomine* fil-kwalita` tieghu premessa mhux responsabbli ghall-allegati hserat imsemmija fic-citazzjoni billi l-merkanzija giet ikkonsenjata fl-istat u kondizzjoni li nghatat lilha u kwindi s-socjeta` konvenuta fil-kwalita` premessa, mhix responsabbli ghall-allegati hserat;

3. Minghajr pregudizzju ghal fuq espost r-responsabilita` ta' l-esponent hija limitata ai termini tal-polza tal-karigu;

4. Salvi eccezzjonijiet ohra;

Rat id-dikjarazzjoni guramentata ta' l-istess konvenut John Ripard *nomine* u l-lista tax-xhieda minnu indikati;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet tal-konvenut John Ripard ghan-nom u in rapprezentanza tas-socjeta` John Ripard & Son Limited operaturi tal-*bonded store* taghom fil-Marsa, illi permezz taghha huwa eccepixxa:-

1. Il-preskrizzjoni ai termini ta' l-Artikolu 544 (e) tal-Kodici tal-Kummerc, Kapitolu 13 tal-Ligijiet ta' Malta;

2. Minghajr pregudizzju ghal fuq espost l-konvenut *nomine* fil-kwalita tieghu premessa mhux responsabbli ghall-allegati hserat imsemmija fic-citazzjoni billi l-merkanzija giet ikkonsenata fl-istat u kondizzjoni li nghatat lilha u kwindi s-socjeta` konvenuta fil-kwalita` premessa mhix responsabbli ghall-allegati hserat;

3. Salvi eccezzjonijiet ohra;

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-istess konvenut John Ripard fil-kwalita tieghu premessa, u l-lista tax-xhieda minnu indikati;

Rat id-digriet tat-2 ta' Gunju 1994 illi permezz tieghu gie nominat bhala perit legali Dr. Peter Fenech biex ifittex u jirrelata dwar il-fondatezza tad-domandi attrici, wara li jiehu konjizzjoni ta' l-eccezzjonijiet, u jaghmel l-osservazzjonijiet kollha li ghandhom x'jaqsmu mal-kaz;

Rat ir-relazzjoni ta' l-imsemmi perit legali li tinsab a fol. 44 *et sequitur* tal-process u li giet minnu debitament konfermata fl-udjenza tat-8 ta' Lulju 1996;

Rat in-noti pprezentati mill-kontendenti wara l-konferma tar-rapport peritali;

Rat l-atti kollha tal-process;

Ikkonsidrat:-

Kopja Informali ta' Sentenza

F'din l-istanza s-socjeta` konvenuta John Ripard & Son Limited giet imharrka f'zewg vesti distinti, u cjoe (i) bhala *bond store operators* u (ii) bhala agenti ta' l-amaturi esteri tal-vapur;

Fir-relazzjoni peritali tieghu l-espert legali iddetermina l-vertenza billi:-

I. di fronte ghas-socjeta` konvenuta *qua bond store operators* akkolja l-eccezzjoni preliminari taghha tal-preskrizzjoni ta' l-azzjoni ai termini ta' l-Artikolu 544 (e) tal-Kodici tal-Kummerc;

II. di fronte ghas-socjeta` konvenuta *qua* agenti ta' l-armaturi/operatori tal-vapur ikkonkluda illi r-rimarka "*said to contain*" fil-polza tal-kariku kienet tezonera lill-vapur mill-akkuratezza, u allura r-responsabilita`, tal-kwantita` tal-merce stivata fil-*container*;

Kwantu ghall-eccezzjoni tal-preskrizzjoni eccepita d-disposizzjoni relattiva tipprovvd li l-azzjoni ghall-kunsinna tal-merkanzija taqa' bil-preskrizzjoni ta' sena minn dakinhar li jasal il-vapur;

Huwa indubitat "*che tale prescrizione colpisce ancora l'azione per il risarcimento di danni per difetto di consegna, perche` se non puo` essere chiesto la consegna non si puo` chiedere l'indennizzo per difetto della consegna medesima*" – "**Francesco Saverio Pace et nomine –vs- Giuseppe Naudi nomine**", Appell, Sede Inferjuri, 20 ta' Marzu 1927; "**Administrative Secretary tal-Gvern –vs- Edward G. Gatt nomine et'**", Appell, Sede Inferjuri, 27 ta' Novembru 1972;

Kif jinghad fl-Artikolu 541 tal-Kapitolu 13 it-terminu preskritt fid-disposizzjoni citata hu wiehed perentorju, u jixxiebah fil-portata tieghu s-subinciz (6) ghall-Artikolu 3 tal-Hague Rules;

Il-vera kwestjoni hawn hi din. Kif kollokata wiehed necessarjament jintendi illi d-disposizzjoni qed tirreferi ghall-azzjoni fil-konfront tal-vettural ossia l-vapur. Fil-kaz

prezenti l-eccezzjoni giet sollevata mhux mill-vapur jew mill-agenti lokali tal-*carrier* izda mill-*bond operator* jew *warehouseman* li f'idejh u taht il-kontroll tieghu l-merce kienet kustodita wara l-iskarifikar taghha minn abbord. Fil-fehma tal-Qorti din l-eccezzjoni partikolari ma setghetx tigi sollevata mill-konvenuti *nomine* fil-veste taghhom ta' operaturi tal-*bonded stores* in kwantu f'tali veste s-socjeta` konvenuta trid titqies bhala depozitarja tal-merce u mhux trasportatur taghha. U in kwantu depozitarja japplikaw regoli differenti anke ghal dik li hi l-preskrizzjoni ta' l-azzjoni;

In vista ta' dan, din il-Qorti ma tikkonkordax mal-veduta u l-konkluzjoni raggunta mill-perit legali fir-rigward ta' l-ewwel eccezzjoni (fol. 26) dwar ix-xorta ta' preskrizzjoni avanzata minn John Ripard & Son Limited bhala operaturi tal-*bonded store* taghhom fil-Marsa;

Issa kwantu ghal posizzjoni tas-socjeta` konvenuta *qua agent* ta' l-armaturi/operaturi tal-bastiment jinsab sekolarment accettat in linea ta' massima generali illi "*l'agente di un legno nel paese, ove si devono trasportare le merci caricate, e` responsabile verso il ricevitore del carico per le obbligazioni assunte dall' agente dello stesso legno nel luogo della caricazione*" – "**Neg. Joseph Arrigo –vs- Neg. William J. Smith nomine**", Appell Kummercjali, 15 ta' Marzu 1875 a Vol. VII pag. 366;

Kif inghad fuq, il-qagħda hi hekk pacifika bhala principju generali. Kollox jiddependi minn dak li jinghad fil-polza tal-kariku li, ex-Artikolu 325 tal-Kodici tal-Kummerc, "tagħmel prova bejn il-partijiet kollha interessati fit-tagħbija". Dejjem, u salv s'intendi, "bla hsara tal-prova kuntrarja";

Dan igib bhala konsegwenza illi meta kaptan jircievi merkanzija abbord huwa jassumi l-obbligu li jikkonsenjaha fl-istat li rceviha in konsenja, inkella "*e` responsabile dei danni avvenuti alla merce caricata, ammenocche` tali danni non siano l'effetto di vizio proprio o di forza maggiore e l'esonero da tale responsabilita` non si puo` provare che con stipulazione espressa*" – "**Neg. Carmelo**

Mifsud *nomine* –vs- Cap. Marittimo Giuseppe Gallaro”, Appell Kummercjali, 10 ta' Marzu 1920, a Vol. XXIV P I p 995;

Kif jinghad fl-opra omonima “**Carver’s Carriage by Sea**”, Twelfth Edition, Vol. I pagna 74, “*But, although the amount of cargo stated in the bill of lading to have been shipped is not conclusive evidence, as against the shipowner, of the amount actually shipped, it is strong prima facie evidence of that amount, unless the contrary is provided by apt words in the bill of lading. A shipowner is bound to deliver the full amount of goods signed for the master in the bill of lading, unless he can prove that the whole or some part of it was in fact not shipped by very satisfactory evidence*”;

Sa certu punt, aktar mill-provi, il-qofol tal-materja agitata tirrigwarda l-interpretazzjoni u l-portata tal-*bill of lading*. Fil-kaz taht konsiderazzjoni l-polza tal-kariku (fol. 8) tispecifika illi fuq il-bastiment “China Sea” tghabba Container UCFU 2411122, Seal No. 02306 kontenenti 232 packages ta’ “*cartons said to contain sewing machinery*”;

Kif rakkolt minn giurisprudenza stabilita` il-frazi “*said to contain*”, jew “*dice essere*”, “*ha precisamente per iscopo di proteggere il capitano contro la differenza che potrebbe esistere tra la quantita` realmente caricata e quella che figura sulla polizza di carico. E` vero che malgrado la clausola ‘dice essere’, tanto il caricatore quanto il ricevitore puo` sempre provare che la deficienza nella merce scaricata e` dovuta a colpa o dolo dal capitano; pero` per effetto di detta clausola, siffatta colpa, e molto meno il dolo, del capitano non potrebbe presumersi ne` desumersi dalla sola differenza fra le indicazioni della polizza e la quantita` trovate allo scarico. In una parola la detta clausola ha per effetto di addossare al ricevitore in caso di contestazione la prova che all’infuori del solito calo di tolleranza ammesso dall’uso, la quantita` di merce caricata all’origine supera quella consegnata allo arrivo, in altri termini, per quella clausola, il capitano resta esonerato dal verificare il peso dichiarato nella polizza ed*

essa ha pure l'effetto di investire l'onere della prova, che altrimenti sarebbe a peso dal capitano, circa la consegna integrale del carico." – "**Negte. Carlo Vassallo –vs- Capitano Stilianos Patronos**", Appell Kummercjali, 8 ta' Marzu 1922, a Vol. XXV P I p 854;

Tali insenjament jinsab akkolt f'sentenzi recensjuri; ad ezempju dawk fl-ismijiet "**Francis Bezzina Wettinger proprio et nomine –vs- Albert Mizzi et nomine**" u "**Louis Cuschieri nomine –vs- Albert Mizzi et nomine**", it-tnejn decizi mill-Qorti tal-Kummerc fil-11 ta' Novembru 1985;

Issa mill-provi akkwiziti jirrizulta illi wara li nqatghu s-sigilli nstab li fil-*container* kien hemm tnax (12) il-kartuna anqas minn numru ta' *cartons* indikat fil-polza. Fuq dan in-nuqqas tezisti konkordanza bejn il-kontendenti, jew ghallanqas dan ma giex ikkontestat;

Id-diffikulta li tinsorgi, u allura d-diverbju principali bejn il-partijiet, jirrisjedi fit-tifsira li jrid jinghata lill-kliem tal-polza;

L-argument baziku tas-socjeta` konvenuta, agenti lokali tal-valur, kif ukoll dak abbraccjat mill-perit gudizzjarju, jikkonsisti fil-fatt illi ma ngabet l-ebda prova illi s-socjeta` trasportatrici accettat li kien hemm certu ammont ta' *sewing machines* izda accettat biss *container* sigillat. Anzi, jinghad li r-rizerva apportata fil-polza bil-frazi "*said to contain*" ghandha l-iskop li turi li l-kaptan ma immiskjax ruhu fl-istivagg tal-kariku tal-*container* u ma jkunx involva ruhu fl-ispezzjoni tieghu;

Is-soluzjoni tan-*nodum juris*, fil-fehma ta' din il-Qorti, mhux daqstant semplicistiku. Il-kliem tal-polza ma jghidx li gie accettat *unit* wiehed u cjoe il-*container* "*said to contain*" 232 *cartons*, izda, invece, gie accettat mill-karikatur illi tghabbew 232 *cartons* go *container* liema *cartons*, imbaghad, "*dice essere*" li kellhom *sewing machinery*. Fi kliem iehor kieku l-polza kienet tirreferi ghal *one container said to contain 232 cartons* il-*package* kellu allura jitqies il-*container* inifsu u mhux il-kontenut ta' go fih. Invece hawn nsibu dikjarat in-numru ta' *packages* u dan ma jistax hlief

ifisser illi kull *carton* kellha titqies *package* distint u separat. Tali konsiderazzjoni iggib bhala konsegwenza taghha dak mahsub f'Regola 4 subinciz 5 tal-Hague Rules riferibilmnt ghal kwestjoni tal-*limitation of liability*;

Il-mistoqsija li tinsorgi hi din. Il-fatt li l-polza tispecifica 232 *cartons* ghandha per forza tfisser li l-vettural hu responsabbli li fil-port ta' skarikazzjoni jhott in-numru ta' *cartons* hemm indikati jew sufficit, biex tezornerah minn kull htija, il-fatt ta' l-iskarikar tal-*container* fl-istat li ngarr?

Tajjed li wiehed izomm in mira l-ennuncjazzjoni kawta espressa fid-decizjoni fl-ismijiet "**Negte. Roberto Balbi – vs- Negte. Paolo Cutajar nomine**", Qorti tal-Kummerc, 18 ta' Marzu 1880, u fejn inghad illi "*per stabilire la responsabilita` del capitano per la consegna di merci caricate, non e` lecito dare, alle condizioni della polizza di carico, un'estensione piu` larga, di quanto importi il senso e lo spirito, naturale delle parole usatevi.*";

Kif intqal fuq il-polza tal-kariku tikkostitwixxi prova *prima facie* tal-merkanzija mgobbija abbord. Dan logikament ifisser illi jekk, kif ritenut minn din il-Qorti, il-vapur assuma l-obbligu li jtrasporta 232 *cartons*, anke konsiderat il-fatt illi hawn si tratta ta' "*Combined Transport Bill of lading*", l-istess vapur jew trasportatur kellu mbaghad l-oneru li jizbarka fil-port ta' destinazzjoni l-istess numru jew irjus ta' merkanzija;

F'sitwazzjoni bhal din, anke bis-setgha li jaghtih l-Artikolu 325 tal-Kapitolu 13 fuq citat, kien jinkombi fuqu li jgib il-prova kuntrarja. Prova din li kellha tkun wahda assodanti u konkludentement sodisfacenti, kif hekk ritenut mit-trattista Carver fl-opra surreferita;

Il-Qorti ma tistax taccetta l-osservazzjoni illi t-trasportatur, u aktar u aktar "*combined transport operator*" jew huwa eskluż mill-operazzjoni ta' l-istivar tal-merce gewwa l-*container*, jew priv minn kull taghrif ta' x'effettivament gie stivat meta dan jinteressah mill-aspett tas-sea *worthiness* tal-vapur. Anzi strettament taht il-Hague Rules il-*carrier* ghandu r-responsabilita` primarja ta' l-istivar, anke fejn din

Kopja Informali ta' Sentenza

tkun effettwata *mix-shipper*, in kwantu l-istivagg tal-merkanzija hu intimament konness mas-*safety* tal-vapur. Ara in partikolari Artikolu 3 u 4 tal-Hague Rules;

Il-vettural ma jistax jiskansa lill-nnifsu mill-htija fuq il-mera assunzjoni, kaptata mir-relazzjoni peritali, illi l-*container* mhux necessarjament jigi sigillat fil-presenza tieghu. Ma tezisti l-ebda presunzjoni ghal tali konkluzjoni. Il-prova kuntrarja kient tispetta di rigore lit-trasportatur, u tali prova hi mankanti mill-atti;

Fic-cirkostanzi din il-Qorti hi tal-ferma opinjoni li m'ghandhiex taddotta r-relazzjoni peritali. Dan in mankanza tal-prova certa, inkombenti fuq il-vettural, illi tizmentixxi l-prova tal-karikazzjoni tan-numru ta' *cartons* dikjarati fil-polza. Gjaladarba qed tigi raggunta din il-konkluzjoni fir-rigward tas-socjeta` konvenuta in veste ta' agent tal-proprietarji/operatori tal-vapur, ghandu jkun ovvju illi l-istess socjeta` konvenuta ma tistax tinsab *in colpa qua bond operator*;

Id-danni accertati ghan-nuqqas ta' *cartons* riskontrat mis-socjeta` importatrici hu dak stabbilit fis-Settlement of Claim (fol. 17) kombacjat mas-*survey fees* skond id-dokument a fol. 6 tal-process; in total, l-ammont reklamati fil-korp tac-citazzjoni.

Ghal dawn il-motivi;

Taqta' u tiddeciedi l-kawza billi prevja c-cahda ta' l-eccezzjonijiet tas-socjeta` konvenuta *qua* agenti f'Malta ta' Transtainer Lines, armaturi/proprietarji tal-bastiment "China Sea", u prevja wkoll ic-cahda ta' l-ewwel eccezzjoni tal-preskrizzjoni ta' l-istess socjeta` konvenuta *qua* operatori tal-*bonded store* taghhom fil-Marsa, tilqa' l-ewwel domanda attrici billi tiddikjara lill-konvenuti *nomine* in veste taghhom ta' agenti lokali ta' l-armaturi tal-vapur bhala responsabbli ghan-nuqqas ta' tnax (12) il *carton* kontenenti *sewing machines*;

Kopja Informali ta' Sentenza

Tilqa' t-tieni domanda u tillikwida d-danni fl-ammont ta' sitt mija sebgha u ghoxrin lira Maltija u hamsin centezmu (Lm627.50,0);

Tilqa' it-tielet domanda u tikkundanna lill-imsemmija konvenuti *nomine* fil-kwalita taghhom premessa ghal hlas lis-socjeta` assicuratrici attrici fl-ammont fuq likwidat, bl-interessi mid-data tan-notifika tac-citazzjoni (16 ta' Frar 1994);

Kwantu ghal konvenuti *nomine* imharrka bhala operaturi tal-*bonded store* dawn qed jigu liberati *ab observantia*;

L-ispejjez tal-kawza, salv dawk fil-konfront tal-konvenuti *nomine* bhala *bond operators* li jibqghu a kariku tas-socjeta` assicuratrici attrici, jithallsu mis-socjeta` konvenuta bhala agenti lokali ta' Transtainer Lines, armaturi/proprietarji tal-bastiment.

-----TMIEM-----